

МОНИТОРИНГ НА ЖИВОТНА СРЕДИНА

ред.. број	НАЗИВ НА ПРОЕКТОТ АКТИВНОСТ	ОПИС НА ПРОЕКТОТ АКТИВНОСТ	ЗАБЕЛЕШКА
1.	Имплементација на проектот PHARE COP 97 - Институционално зајакнување на Министерството за животна средина	<p>Проектот е завршен во март 2000 г. Следува фаза на реализација и имплементација. Се изврши ревизија на Законот за заштита и унапредување на животната средина и природата и со членовите 8 и 9 од овој закон (пречистен текст), објавен во "Службен весник на РМ" бр. 51/30.06.2000 донесена е официјална ратификувана одлука за одредување на улогата на ЕИС за централна координација со јасно дефинирани задачи во поглед на стратешките прашања за податоците од областа на животната средина.</p> <p>Исто така извршена е ревизија на листата за набавка на специфицираната опрема потребна за петте компоненти на проектот. Се очекува распишување тендер, набавка, инсталирање на истата и обука на кадар.</p>	<p>Одговорен: Светлана Ѓорѓева Координатор на проектот</p>
2.	Соработка со Европската агенција за животна средина	<ul style="list-style-type: none"> • Република Македонија т.е. Министерството за животна средина и просторно планирање поднесе писмо на намера за иницирање на постапката за зачленување во ЕЕА до Европската комисија и ЕЕА. Во септември во Министерството престојуваше Г-дин Белтран Директор на Европската Агенција за животна средина, на наша покана. Посетата имаше за цел да се воспостави што поголема соработка меѓу нашата држава и ЕЕА во областите на животната средина и се разговараше за нашето барање за членство во неа. • Проект за квалитет на воздух - Phare Topic Link on Air Quality <p>Целта на Phare Topic Link on Air Quality е собирање и формирање на база на податоци за квалитетот на воздухот за Централна и Источна Европа.</p> <p>Податоците за квалитетот на воздухот за 1999 година се обработени во формат предложен од ЕЕА, ДЕМ формат (Data Exchange Module), со цел веднаш да бидат</p>	<p>Одговорен: Светлана Ѓорѓева, Национален Фокал Поинт</p> <p>Одговорен: Хрисанти Ангеловска</p> <p>Проектот бара редовно обработка и доставување на податоци за квалитетот на воздухот.</p>

МОНИТОРИНГ НА ЖИВОТНА СРЕДИНА

ред.. број	НАЗИВ НА ПРОЕКТОТ АКТИВНОСТ	ОПИС НА ПРОЕКТОТ АКТИВНОСТ	ЗАБЕЛЕШКА
		<p>употребливи во базата на податоци (AIRBASE).</p> <p>Податоците за озон од Мониторингот, се обработени според Директивата 92/72/ЕЕС за аерозагадување од озон и се испратени до Phare Topic Link on Air Quality</p> <p>Учество на работилница за квалитет на воздух во Прага, Чешка</p> <ul style="list-style-type: none"> • ПРОЕКТ CORINAIR <p>Во почетната фаза од проектот се изврши поделба на идентифицираните аерозагадувачи и нивно класификација по SNAP (Selected Nomenclature of Air Pollution) номенклатурата.</p> <p>Изготвен е предлог Проект за " Воспоставување на национална методологија на емисии во Р.Македонија во согласност со Програмата CORINAIR", со цел да се добие финансиска поддршка од 45000 USA\$ од Данската агенција.</p> <p>Учество на работилница за емисии на загадувачи во воздухот и проекции во Рим, Италија</p> <ul style="list-style-type: none"> • Проект - Каталог за извори на податоци за животна средина (CDS) - European Topic Centre on Catalogue of Data sources <p>CDS содржи описи на извори на информации за животната средина за ЕЕА (Европската агенција за животна средина) и EIONET (Европска мрежа за набљудување и информирање) селектирани со критериуми кои се прифатливи за CDS. Една од главните задачи на CDS е популаризација на каталогот под покровителство на ЕЕА и развивање на стратегија за изработка на проекти поврзани со мета информации. Македонија се вклучи во европските мрежи за проток на информации во двете насоки.</p>	<p>Одговорни: Маријонка Виларова, Хрисанти Ангеловска</p> <p>Проектот бара редовно полнење на база на податоци за емисии во воздухот.</p> <p>Одговорен: Дарко Блинков</p>

МОНИТОРИНГ НА ЖИВОТНА СРЕДИНА

ред.. број	НАЗИВ НА ПРОЕКТОТ АКТИВНОСТ	ОПИС НА ПРОЕКТОТ АКТИВНОСТ	ЗАБЕЛЕШКА
		<ul style="list-style-type: none"> • Превземени и завршени активности: Изработен е План и програма за имплементација на CDS во Р. Македонија • Имплементација на CDS во Р. Македонија; • Инсталиран е CDS софтверот; • Полнење на Базата на податоци и селектирање на податоците во 4 блока: <ul style="list-style-type: none"> a) National Environmental Resource Libraries b) National Metainformation Systems and Reference Databases on the Environment c) Official National Environmental Monitoring Programmes d) Official National State of the Environment Reports. • Медиумско презентирање на CDS и генерално информирање на јавноста и сите релевантни субјекти кои работат во областа на животната средина за неговата цел и неговото значење; • Публикувана е брошура на CDS - двојазично (македонско-англиски) • Изработена е македонската CDS Интернет страна, стартуваше 26.09.2000; • Во припрема е материјалот за печатено издание на Каталогот за извори на податоци и Првиот официјален речник со зборови од областа на животната средина - двојазична верзија (македонско-англиски) во кои ќе бидат вклучени сите релевантни субјекти кои работат во оваа област: министерства, личности, владини и невладини институции, здруженија, медиуми, проекти и сл., како и зборови и поими од животната средина со краток опис за истите. • Креирање на Глобален Каталог за извори на податоци, со заедничка фузија на EEA-EIONET 	<p>Одговорен: Зоран Лозановски</p>

МОНИТОРИНГ НА ЖИВОТНА СРЕДИНА

ред.. број	НАЗИВ НА ПРОЕКТОТ АКТИВНОСТ	ОПИС НА ПРОЕКТОТ АКТИВНОСТ	ЗАБЕЛЕШКА
		<p>мрежата и UNEP-GRID и INFOTERRA мрежите.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Проект EIONET - Telematic мрежа <p>EИОНЕТ мрежата функционира од 1997 година, а земјите од програмата ФАРЕ вклучени се од 15 ноември 1998 година. И покрај тоа што иницијално беа одобрени средства, единствени земји кои не беа вклучени се Р.Македонија, Босна и Херцеговина и Албанија. На наше инсистирање (вклучувајќи и писмо од министерот) се одобрија средства за Р.Македонија и Босна и Херцеговина за набавка на неопходната опрема и како добавувач е одредена италијанската фирма Финсиел. Опремата е пристигната и инсталирана во текот на месец септември 2000 година. Со самото инсталирање Р.Македонија преку Министерството за животна средина и просторно планирање стана дел од EИОНЕТ - Telematic мрежата.</p>	
3.	CORINE БИОТОПИ - Проект	<p>Corine програмата (Соработка за информации за заштита на животната средина) е Европски одглас за современо барање за заштита на природното наследство.</p> <p>CORINE биотопи - ги вклучува идентификацијата, инвентаризацијата и описот на простори со особена важноста за заштита на Европското природно наследство.</p> <p style="text-align: center;">Цели на Програмата:</p> <ul style="list-style-type: none"> • идентификација на природните простори од Европско значење, • развој на кохерентен опис на природното богатство на земјите, • иницирање на активностите за воспоставување на систем на национална база на податоци за заштита на природата и поврзување на различните истражувачки центри, владите и невладините организации на овој 	<p>Одговорен: Антоанета Буклевска - Ралевска</p> <p>Проектот е целосно покриен од Програмата ФАРЕ</p>

МОНИТОРИНГ НА ЖИВОТНА СРЕДИНА

ред.. број	НАЗИВ НА ПРОЕКТОТ АКТИВНОСТ	ОПИС НА ПРОЕКТОТ АКТИВНОСТ	ЗАБЕЛЕШКА
		<p>систем на база на податоци.</p> <p>Организирањето на активностите на национално ниво е одговорност на националниот лидер, при што е задолжен да формира тим од 3-5 членови: тим лидер, зоолог (вертебрата или инвертебрата), ботаничар (флора, фитоценологија), специјалист за база на податоци и ГИС). Овој базичен тим ќе коопрерира со сите научници во земјата кои се во можност да дадат вредни податоци за Corine банката на податоци.</p> <p>Тимот е задолжен да го информира ресорното министерство одговорно за заштита на природата, за резултатите на Проектот Corine biotopi.</p>	
4.	CORINE LAND COVER - Проект	Целта на Проектот да се изврши класификација на земјиштето по CLC номенклатура, врз основа на сателитски Лансат снимки и да се направи единствена база за целата држава. Фотоинтерпретацијата е завршена и верификувана од страна на ФАРЕ тимот. Сега се работи на дигитализација и формирање на базата.	<p>Одговорен:</p> <p>Зоран Величков, Национален експерт</p> <p>Проектот е покриен со средства од ФАРЕ</p>
5.	Проект "Состојба на животната средина-SoER (State of Environment Report)"	Во тек се активности за изготвување на Извештај за состојбата на животната средина за 1999 година. Во таа насока се водат преговори со словенечкиот фонд и УНЕП за стручна помош при изготвувањето, како и финансиска поддршка. За електронската верзија на истиот, во тек на месец ноември се одржа тренинг курс за принципите и начинот на изготвување на истиот од страна на преставници на УНЕП-ГРИД-Арендал и беа обучени 10 колеги од Информативниот центар кој ќе работат на изготвување на електронската верзија на СОЕР	<p>Одговорни:</p> <p>Светлана Ѓорѓева Зоран Лозановски</p>
6.	Проект мониторинг систем за аерозагадување во Р. Македонија	<p>Редовни активности - мониторинг</p> <ul style="list-style-type: none"> • Секојдневното следење на аерозагадувањето преку мониторинг системот. Се следи концентрацијата на загадувачите SO₂, CO, NO_x, SPM, O₃ како и 	<p>Одговорни:</p> <p>Марионка Виларова Хрисанти Ангеловска</p>

МОНИТОРИНГ НА ЖИВОТНА СРЕДИНА

ред.. број	НАЗИВ НА ПРОЕКТОТ АКТИВНОСТ	ОПИС НА ПРОЕКТОТ АКТИВНОСТ	ЗАБЕЛЕШКА
		<p>температурата на воздухот, брзината, правецот на ветерот, влажност и сончева радијација.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Обработка на податоците и секојдневно испраќање на истите до РХМЗ, РЗЗЗ, ЗЗЗ-Скопје, ГЦИТ и до медиумите по потреба. • Податоците кои пристигнуваат за аерозагадувањето од институциите кои вршат мерења и од поголемите загадувачи: РЗЗЗ, РХМЗ, МХК Злетово-Велес, Топлификација, УСЈЕ, ОКТА и др., се обработуваат во зависност од потребата. По барање на Phare Topic Link on Air Quality дел од обработените податоци се испраќаат во европската база на податоци AIRBASE. <p>1. Мониторингот на аерозагадувањето во Скопје</p> <p>Автоматските мониторингот стамци за аерозагадувањето поставени од ЈСА како помош од јапонската влада даваат податоци за квалитетот на воздухот во Скопје и тоа од 4 мерни места:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Карпош • Центар • Гази Баба • Лисиче <p>2. Со цел проширување на автоматската мониторинг на аерозагадувањето во Републиката има изготвено Предлог проект за 2 автоматски мониторинг станици во Битола. Според информациите кои ги имаме и за овие станици постои можност да добиеме финансиска помош од ЈСА.</p> <p>3. За поцелосно решавање на проблемот со мониторинг на аерозагадуњето во Македонија и</p>	Дарко Блинков

МОНИТОРИНГ НА ЖИВОТНА СРЕДИНА

ред.. број	НАЗИВ НА ПРОЕКТОТ АКТИВНОСТ	ОПИС НА ПРОЕКТОТ АКТИВНОСТ	ЗАБЕЛЕШКА
		<p>согледување на проблемите кои ги имаме во министерството престојува јапонски експерт. Тој ќе изврши снимање на потребите од оваа област во републиката, а со тоа постои можност да се добие финансиска помош како и помош во опрема за покомплексно решавање на проблемите на мониторинг на аерозагадувањето.</p>	
7.	INFOTERRA - Мрежа за размена на информации за глобалната животна средина на UNEP	<p>Информативниот центар за животна средина како координационо тело на ИНФОТЕРА обезбедува широк спектар на информативни производи и услуги за животната средина.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Формиран е INFOTERRA конзорциум кој ќе функционира како мрежа од партнери формирана со цел за полесен пристап до информациите од областа на животната средина. Конзорциумот опфаќа лица кои работат во релевантни институции и чија работа е тесно поврзана со животната средина • Соработка со EIONET TELEMATIC - Европската мрежа за информирање, набљудување и размена на информации за на животната средина на Европската агенција за животната средина; • Соработка со ENRIN - Мрежа за информирање од сите области на животната средина и природните реткости на UNEP. 	
8.	Проект: ГЛОБЕ	<p>Проектот е започнат во Август 1998 година во траење од пет години со автоматско продолжување. Во моментот програмата ГЛОБЕ се спроведува во 10 училишта (основни и средни) распоредени на целата територија на РМ, а се планира да се вклучат уште 5 нови училишта со што би се заокружил планираниот број на училишта кои треба да се вклучат во програмата</p> <ul style="list-style-type: none"> • организација на ликовен и литературен конкурс по повод Деновите на екологијата во рамките на програмата ГЛОБЕ, на тема "Земјата - наш дом" 	<p>Одговорен: Светлана Ѓорѓева, Национален Координатор на проектот</p>

МОНИТОРИНГ НА ЖИВОТНА СРЕДИНА

ред.. број	НАЗИВ НА ПРОЕКТОТ АКТИВНОСТ	ОПИС НА ПРОЕКТОТ АКТИВНОСТ	ЗАБЕЛЕШКА
		<ul style="list-style-type: none"> • организација и одржување на вториот ГЛОБЕ семинар во Берово, за обука на ГЛОБЕ наставници од четирите нововклучени училишта како и за наставници од Бугарија • изработка и печатење на пролетното и есенското издание на ГЛОБЕ весникот и негово редовно дистрибуирање до сите владини и невладини организации, училишта, Американска Амбасада, Амеррикански Мировен Корпус во РМ • одржување на годишен ГЛОБЕ состанок • присуство на наставници и ученици кои најактивно ја спроведуваат програмата ГЛОБЕ на годишната конференција во Хрватска каде беше презентирана програмата ГЛОБЕ во Македонија како и нејзиното спроведување во училиштата • посета на Министерот и Амбасадорот на САД во Македонија на училиштето "Нико Нестор" во Струга и негово прогласување и доделување на почесна ГЛОБЕ титула за "Специјална улога за главни научници" за доставени преку 3000 податоци за извршени мерења на ГЛОБЕ серверот • Издавање на двојазична брошура за активностите и целите на ГЛОБЕ програмата • Редовно дополнување на ГЛОБЕ веб страната на Интернет со новите случки и активности, како и креирање на една нова страна за забелешки и предлози од ГЛОБЕ учениците • учество на 4 наставника од ГЛОБЕ училиштата и 4 доброволци од Американскиот мировен корпус на семинар за обука на ГЛОБЕ наставници во Киев, Украина • обновување на информациите за Македонија на ГЛОБЕ серверот во САД • организирање и набавка на потребни хемикалии, 	

МОНИТОРИНГ НА ЖИВОТНА СРЕДИНА

ред.. број	НАЗИВ НА ПРОЕКТОТ АКТИВНОСТ	ОПИС НА ПРОЕКТОТ АКТИВНОСТ	ЗАБЕЛЕШКА
		<p>материјали и опрема за ГЛОБЕ училиштата</p> <ul style="list-style-type: none"> • преведување на ГЛОБЕ протоколи и вклучување на ГЛОБЕ веб страната • редовна посета на училиштата и проверка на спроведувањето на програмата, проверка на метеоролошките куќички • посета на новите ГЛОБЕ училишта на почетокот на новата учебна година и доделување на материјалите за работа, метеоролошката куќичка • учество на националниот ГЛОБЕ координатор на годишната конференција на Европските Национални Координатори на ГЛОБЕ во Санторини, Грција • подготовка на материјали околу организирање на национален ГЛОБЕ истражувачки натпревар во април 2001 година • изработка и дистрибуција до сите ГЛОБЕ училишта на месечни ГЛОБЕ работни прашалници • подготовка на брошура за идентификација на дрвја, која ќе се користи во ГЛОБЕ училиштата • подготовка на брошура за идентификација на инсекти во природата • подготовка на извештаи и написи за програмата ГЛОБЕ издадени во часописот "Екологија", и дневните весници "Вечер" и "Дневник" • Гостување на МРТВ во контактено - информативната емисија "Утринско Огледало", каде беше презентирана програмата ГЛОБЕ и учеството на македоските претставници на состанокот во Хрватска • Организација за присуство на два ученика на младинскиот меѓународен состанок кој се одржува во месец ноември во Хаг во рамките на шестата меѓународна конференција за климатски промени • Учество на три ученика од РМ на проектот "Global 	

МОНИТОРИНГ НА ЖИВОТНА СРЕДИНА

ред.. број	НАЗИВ НА ПРОЕКТОТ АКТИВНОСТ	ОПИС НА ПРОЕКТОТ АКТИВНОСТ	ЗАБЕЛЕШКА
		<p>Environment Youth Convention 2000", во Лунд, Шведска</p> <ul style="list-style-type: none"> • Распределување на прашалници за климатски промени до сите ГЛОБЕ училишта и испраќање на добиените одговори до ГЛОБЕ - Холандија, и нивно објавување од страна на Институтот за комуникации во областа на животната средина на Холандија • Присуство на семинарот во Прилеп организиран од Американскиот Мировен Корпус во РМ, презентација на спроведувањето на ГЛОБЕ програмата од страна на МЖСПП во есенскиот период како и разговарање на теми за унапредување на соработката помеѓу ГЛОБЕ доброволците и нивните македонски колеги, како и пронаоѓање на подобри перформанси во работењето и спроведувањето на ГЛОБЕ програмата. 	
9.	Интернет - Веб Страници	<p>Се врши редовно ажурирање на веб страниците на Министерството.</p> <p>Остварена е соработка со Македонската информативна агенција - МИА за изработка на нова веб страница на министерството</p> <p>Изработена е нова веб страница за Каталог за извори на податоци за животната средина (www.moe.gov.mk/cds).</p>	<p>Одговорен: Зоран Лозановски</p>
10.	Автоматски мониторинг станици на р. Вардар, Проект во рамките на PHARE-програмата за прекугранична соработка	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Главната цел за предлагање и реализација на Проектот беше унапредување на следењето на состојбите во животната средина, конкретно следењето на квалитетот на површинските води во Републиката, што понатаму би резултирало со вклучување во европската мрежа. Со оглед на тоа што р. Вардар е најголем водоток во Р. Македонија, кој воедно има и прекуграничен карактер, неговата утока е во Егејско Море, Р. Грција, беше одлучено да се предложи овој Проект. ▪ Автоматскиот мониторинг ќе опфати повеќе од 12 карактеристични параметри кои ќе бидат усогласени со оние кои веќе се мерат на грчката страна. 	<p>Проектот Автоматски мониторинг систем на р. Вардар е дефиниран во рамките на ФАРЕ-Програмата за прекугранична соработка со Р. Грција, за 1997-2000год. за истиот е определен буџет од 1.600.000 евра со домашно учество од околу 10% од доделената помош.</p>

МОНИТОРИНГ НА ЖИВОТНА СРЕДИНА

ред.. број	НАЗИВ НА ПРОЕКТОТ АКТИВНОСТ	ОПИС НА ПРОЕКТОТ АКТИВНОСТ	ЗАБЕЛЕШКА
		<p>Податоците ќе се трансверираат автоматски и во реално време ќе се има увид во квалитетот на водите во Реката.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Параметрите ќе се мерат на 2 мерни места, Таор-низводно од Скопје и Демир Капија-низводно, околу 50 километри оддалеченост од грчка граница. ▪ Од останатиот дел на парите ќе се набави опрема за лабораториите кои ќе бидат во функција на понатамошна имплементација на овој Проект. ▪ Вака усвоен мониторинг ќе има резултат во брзо откривање на загадувањата, откривање на инцидентни ситуации, хавариски или природни катастрофи-поплави нивно регистрирање и постапување од страна на надлежните државни органи. ▪ Мониторингот исто така ќе биде показател за идентификување на загадувачите и определување приоритети за нивно елиминирање. ▪ Со воспоставување на мониторингот ќе се унапреди и зајакне работата на инспекциските служби. ▪ Мониторингот со своето функционирање ги обединува и ги храни со податоци: Министерството за животна средина, Министерството за земјоделие, шумарство и водостопанство, Министерството за урбанизам и градежништво, Републичкиот хидрометеоролошки завод и Министерството за надворешни работи. ▪ Овој мониторинг ќе се развива и проширува во мониторинг на реките во Македонија, финансиран од страна на Владата на Швајцарија. <p>Преземени активности за остварување на целите</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Владата на Р. Македонија ја прифати обврската за финансирање на делот од домашната партиципација во Проектот и дадените финансиски пресметки во кои се вклучени трошоци за изградба на подлоги за 	<p>Раководител на проектот: Д-р Петар Петровски</p> <p>Контакт лице: Спировска Менка</p>

МОНИТОРИНГ НА ЖИВОТНА СРЕДИНА

ред.. број	НАЗИВ НА ПРОЕКТОТ АКТИВНОСТ	ОПИС НА ПРОЕКТОТ АКТИВНОСТ	ЗАБЕЛЕШКА
		<p>поставување на станиците, изградба на потребната инфраструктура: патна мрежа, телефон и електрична енергија).</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Во Буџетот на Министерството се внесени ставките за реализација на активностите од домашното учество. ▪ Направена е нова организациона поставеност во рамките на Министерството за животна средина, со што се создадени услови за натамошно функционирање и надградба на автоматскиот мониторинг. ▪ Направени се промени во основниот закон за животна средина кои ќе ја олеснат примента и функционирањето на мониторингот. 	
11.	Мониторинг систем за загадување на проточните води во Р. Македонија	<p>Проектот се реализира меѓу владите на Швајцарија и Македонија, Носител на истиот е Министерството за животна средина и просторно планирање, согласно законските надлежности. Сопственик на опремата ќе биде Владата на РМ, односно Министерството за животна средина и просторно планирање, а со истата ќе оперира имплементационата агенција.</p> <p>Имплементациона агенција е РХМЗ, сега Управа за хидрометеоролошки работи во рамките на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.</p> <p>Проектот опфаќа реконструкција на 17 мерни станици во Републиката, кои треба да бидат пред се реконструирани и потоа опремени со соодветна опрема, претежно за хидролошки мерења.. со ова ќе се обезбеди солидна база за понатамошна примена на мерки за заштита на водите.</p> <p>Мониторингот се базира на две функционални работни ланци: земање на примероци на вода и мерење на протоци, кои ќе бидат обединети во банката на податоци, со цел да се пресметаат соодветните</p>	<p>Од донаторот се обезбедуваат средства за:</p> <ul style="list-style-type: none"> - опрема во висина од околу 1.879.000 УСД, - за обука на кадарот, околу 122.000УСД, - одржување на опремата, околу 154.000УСД. <p>Домашната контрибуција ќе биде изразена во градежни работи, односно реконструкција на постојните станици и изградба на нови и изградба на лабораториски простории кои ќе можат</p>

МОНИТОРИНГ НА ЖИВОТНА СРЕДИНА

ред.. број	НАЗИВ НА ПРОЕКТОТ АКТИВНОСТ	ОПИС НА ПРОЕКТОТ АКТИВНОСТ	ЗАБЕЛЕШКА
		<p>оптоварувања на водите. Ова ќе биде овозможено преку обезбедување на основна опрема за станиците во прво време и потоа вградување на софистицирана опрема во лабораториите кои ќе ги прават анализите во функција на Проектот.</p>	<p>да ја прифатат високо софистицираната опрема.</p> <p>Од страна на Владата на Швајцарија е избран Консорциумот УРБАС-Швајцарија, како главен координатор на проектот.</p> <p>Раководител на проектот: Д-р Петар Петровски Контакт лице: Трајковски Коста</p>